

TOELICHTING

OBSERVATIELIJST VOOR PSYCHOSOCIALE PROBLEMATIEK BIJ OUDEREN

Doel

TNO Kwaliteit van Leven ontwikkelde een observatielijst waarmee zorgverleners in de zorg vroegtijdig kunnen signaleren of er 'iets' op cognitief of psychosociaal gebied met een oudere patiënt/cliënt aan de hand is. Het kan angst, depressie, verminderde cognitie, eenzaamheid en/of somatisatie betreffen. Huisartsen en thuiszorgmedewerkers worden hiermee in staat gesteld om verschillende (onschuldig lijkende) signalen te herkennen, te plaatsen en een pluis/niet pluis besluit te nemen. De lijst geeft richting en is niet bedoeld als screenings-instrument of om een harde diagnose te kunnen stellen.

Inhoud

De observatielijst voor psychosociale problematiek bij ouderen is kort, en bestaat uit 5 probleemgebieden:

- angst;
- depressie;
- cognitie;
- eenzaamheid;
- somatisatie.

Bij de 5 probleemgebieden horen in totaal 12 kenmerken die geobserveerd worden. Bij ieder kenmerk wordt een toelichting gegeven en kan aangegeven worden of het kenmerk wel, niet of twijfelachtig aanwezig is of dat dit niet vast te stellen is. Hierbij kan een totaalscore tussen 0 en 12 gehaald worden. Voor een juist gebruik van de lijst is een korte beschrijving van de werkwijze beschikbaar.

Ontwikkeling

Op basis van een korte literatuurstudie en twee expertrondes werden kenmerken opgespoord die klachten op psychosociale gebieden kunnen signaleren. Deze werden in een conceptinstrument opgenomen dat uitgetest werd door huisartsen en thuiszorgmedewerkers. Hieruit werd tenslotte de definitieve observatielijst ontwikkeld. Meer informatie is te vinden op de website www.tno.nl/vroegsignaleringouderen.

Toepassingsmogelijkheden

De observatielijst is gevalideerd voor gebruik in de huisartspraktijk en thuiszorg, bruikbaar in een regulier consult/bezoek en patiënt/cliënt vriendelijk. De observatielijst geeft de zorgverlener concrete handvatten waar wel of niet op te letten bij bepaalde problematiek zonder dat er (directe) vragen gesteld hoeven te worden. Voor de oudere zelf betekent het geen belasting en hij/zij hoeft niet over zijn/haar persoonlijke gevoelens te praten.

Voor het gebruik in een andere setting, consultatiebureau, welzijnswerk e.d. is de lijst niet gevalideerd maar zou mits op de juiste wijze gebruikt toepasbaar moeten zijn. Indien u de observatielijst buiten de huisartspraktijk en/of thuiszorg wenst toe te passen vragen wij u contact op te nemen met de ontwikkelaars.

Zorgverleners

Huisarts

Vroegtijdige herkenning van dit soort problemen kan ernstiger problemen voorkomen en verbetert de kans op een succesvolle behandeling. Voor huisartsen geldt dat deze lijst niet alleen het 'niet-pluis' kan bevestigen maar ook een richting kan aangeven waarin de oorzaak van de klachten of observaties gezocht kan worden, depressie, angststoornissen e.d.

Thuiszorgmedewerkers

Herkenning kan beter begrip van de patiënt/cliënt geven en wellicht ook leiden tot beter afgestemde zorgverlening. Tevens zou door beter in kaart te brengen of er psychosociale problematiek speelt, een keuze voor specifiek opgeleid personeel gemaakt kunnen worden.

Ouderen

De observatielijst is ontwikkeld en gevalideerd voor ouderen vanaf 65 jaar in de huisartspraktijk en thuiszorg. In principe zou de lijst hiermee gebruikt kunnen worden bij alle zelfstandig wonende ouderen. Hoewel dit niet uitsluit dat ook andere ouderen, zoals verpleeghuisbewoners, met behulp van de lijst geobserveerd zouden kunnen worden is de validiteit hiervan niet onderzocht. Ook voor volwassenen onder de 65 jaar is geen valideringsonderzoek uitgevoerd. Aangezien de aanname bestaat dat ouderen op andere wijze psychische problemen kunnen presenteren of uiten wordt

gebruik in deze groep niet zondermeer mogelijk geacht. Indien u de lijst in een andere setting wilt gebruiken en hier vragen over heeft kunt u contact opnemen met de ontwikkelaars LINK CONTACT.

Verantwoording

Ontwikkeld op initiatief van ZonMW, werkgroep Ouderen psychiatrie onder voorzitterschap van en in samenwerking met de vakgroep Huisartsgeneeskunde van het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) met financiële steun van ZonMw (nummers project en VIP), Wyeth Pharmaceuticals en onder begeleiding van een begeleidingscommissie.

Contact

Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met de ontwikkelaars: dhr. drs. E.C.P.M. Tak, T 071 518 1673, erwin.tak@tno.nl of Ariette van Hespem T 071 518 1814, ariette.vanhesper@tno.nl.